

Jäger Joszif Második Feleségével, Lányával És Vejével

A kép itthon készült, nálunk. Azt írja a hátán: "Április 4, '75". azt jelenti, hogy Pészah volt, mert mindig ünnepkor itt voltak édesapámék [Maros]Vásárhelyen. Hátul látszik a rökamié. Most is pont úgy vannak a bútorok, ahogy akkor, mert nem változott semmi. Balról az első az édesapám, és mellette én vagyok. Jobbról az első a férjem, mellette a mostohaanyám, Lujza. Parókát vettem neki, mert csak három szál haja volt, el volt hullva, emiatt és a vallás miatt is, azután csak parókával járt.

Itt voltak valami kolozsvári barátaink, két család, és az egyiknél volt fényképezőgép, és azt mondta, hogy lefényképez minket. De itt én nagyon-nagyon rosszul néztem ki, mert apám a járványkórházban volt abban az időben. Minden nap mentem oda. Az uram és a mostohaanyám grippés volt, őket kezeltem itthon, és apámhoz is mentem mindennap. Úgy tönkre voltam menve. Lax Imre, az orvos barátunk végignézett rajtam, azt mondja: "Mindenki helyrejött a 'Grünstein kórházban', csak valaki nagyon rosszul néz ki" -- az én voltam --, akkor negyvennyolc éves voltam.

Mostohaanyámat Adler Lujzának hívták az első férje után, és Láe volt a zsidó neve. Az első férjét nem tudom, hogy hívták, sem azt, hogy mivel foglalkozott. Tordán laktak a háború előtt. A férje beteg volt, és fiatalon halt meg. Lujza nem volt deportálva, mert Tordán lakott, a háború után jött [Maros]Vásárhelyre, és a kóser kázinban dolgozott. A templom szomszédságában, ott hátul volt egy kóser kázin, főleg a zsidó egyetemistákért, de nem csak azért. A sógorához, Adler Arisztidhez jött, ő a sógoromnak, Grünstein Marcinak volt barátja, és ő vitte apámat, hogy anyut ismerje meg. Anyu megkínálta sólétel, és jön haza, és kérdelem: "Hol voltál ilyen sokáig?" Azt mondja: "Lánynézőben voltam", és be vagyunk jelentve, délután ötkor megyünk leánynézőbe. Úgy is volt, el is mentünk oda szombat délután, és úgy megtetszett nekem, mert nagyon ügyes asszony volt, tiszta háziasszony, nagyon szép nő volt a Lujza. És mondtam neki, hogy "Nézd, drága, oda apámhoz nem kell semmi, csak egy asszony. Még egy tűt se kell oda[vinni]". Anyu elment Arisztidnek az anyjával oda, apámhoz, Sărătelre. Körülnéztek, hát tetszett, ott minden volt, és akkor megbeszélték, hogy két hét múlva lesz az esküvő.

Édesapámék 1947-ben házasodtak össze. Lujza a háború előtt Tordán dolgozott, cipőfelsőrészt tanult ki, és azt csinálta, hogy tudja ellátni a gyerekeket. Szegény Lujzának nem volt semmije. Az urától maradt kabátból volt neki átszabva egy télikabátja, csak egy kicsi bőrröndje volt. A kolozsvári veje jött el az esküvőre, és itt [Maros]Vásárhelyen, a templomban megesküdtek, mert a zsidó vallás után, mikor a szülők másodszor nőülnek, a gyerekeknek nem szabad ott legyennek az esküvőn, és akkor én itthon csináltam egy asztalt, és meghívtam a vejét és a sógoromékat, máshol nem volt semmi mulatság. Másnap elmentek Tordára és Kolozsvárra, hogy ismerjék meg a Lujza gyermekeit, és onnan aztán elmentek haza, Săratelbe. Amikor férjhez ment a mostohaanyám, a kantint otthagytá, hogy mi történt a kantinnal utána, nem tudom.

Édesapám és Lujza 1949-ben végleges útlevéllel kimentek Izraelbe. Mikor apám ott volt Izraelben, akkor Jozifot, a mostohafiát kivette a kibucból. Azt mondja, itt vagy annyi éve, és egy gatyád sincsen, mert ott minden a közös volt. De Jozif nem bánt jól vele. Izraelben mind a ketten dolgoztak, apám is és Lujza is, azt hiszem, bőrgyárban. Állatokat is vásárolt ott, és csinált gazdaságot, de mindent felrúgott, és 1953-ban visszajött, mert azt mondta, hogy neki ott van Izrael, ahol a gyermeke van, és visszajött. Lujza is visszajött vele, akkor a leányai még itt voltak, csak hiába voltak itt, nem törődtek vele. Săratelra mentek, és akkor volt ott egy kicsi bolt, apám berendezte, és ott árult. Utána beköltözött Besztercére, otthagytá a házat, mindent. Cigányok költöztek belé. A sărateli ház még ott van, de nem tudtam még visszakapni.